

OLVASÓSZOLGÁLAT

LEVÉLCÍMÜNK: DÉLMAGYARORSZÁG SZERKESZTŐSÉGE,
SZEGED, SAJTÓHÁZ, PF.: 153. 6740.
TELEFON: 481-460

Szutyékos

Március 12-én a Somogyi-könyvtárban mutatták be a Szegedi arcélek című új sorozat első könyvét, amely *Osztróvszky József* munkásságát és személyét volt hivatva bemutatni. A könyv *Ruszoly József* gondozásában jelent meg, az esten *Apró Ferenc* volt a beszelgetőrárs. Elmondta többek között, hogy három régies szép magyar kifejezés, szó, ragadta meg, ezek egyike volt a *szutyékos* megfogalmazás. A Tiszán már veszélyes volt átmenni; mert szutyékos volt, a katonák mégis átmementek és több ellenséges katonát megöltek. A helytörténész utána nézett, hogy mit értettek ezen a kifejezésen, mi lehetett a valóság-tartalma. Szakmai véleményét ismertetett, miszerint ezt a Tiszára akkor mondták, amikor hó esett a vízére. Volt, aki közbeszólt, hogy ez a szó jégzajlást jelenthetett.

Ha a vízre hó esik, az ilyen felületen nem lehet átmenni. Feltétlen jégnek kellett a Tiszát borítani, ha katonákat megbírt a hátán. A szutyékos azt az állapotot jelentette, amikor a jég felszíne a hőmérséklet csökkenése miatt *olvadozni* kezdett, a felszíne elvizesedett, *latyakos-szutyékos* lett, az ilyen olvadó, kásás jégen az-át-

kelés már inkább veszélyes és nem biztonságos volt.

A szót én fiatal vadász koromban idős puszkásoktól hallottam először. Magam is többször jártam jégen, folyón, nádasok között, többször bele is szakadtam. Sokszor hallottam: *Olyan szutyakos a jég* – *vi-gyázzatok!* A szutyékos-szutyakos azonos állapotot jelentenek, a szutyékos talán síkos (síké) szavakból, betűkből alakulhatott ki.

Honnan eredhet a szutykos szavunk? Olyan szutykos az orrod, vagy olyan *szutykos vagyok* – ezek nem is olyan régen még mindennapos kifejezések voltak, ma is használatosak. Az olyan orrváladékot jellemezték így, mely összeálló anyagból és híg folyadékból áll. Ez volt a szutyok. A mocskos, piszkos, szutykos szavunk is valahogyan rokon fogalomkörből származhattak. A lucskos, nyálkás, sőt a taknyos szavunk is ezekből a szóbokrok-ból nőttek ki. Eltaknyolni – elcsúszni a síkos, sáros, vizes úton. Az ilyen felületű talajon járni veszélyes volt; jégen meg különösen, mert a beszakadás veszélye leselkedett az emberre, aki ilyen jégre merészkedett.

Dr. Veress Sándor

Mit ér a taxivizsga?

Bevallom, nem olvastam a taxivizsgát szabályozó rendeletet. A tévé mindenesetre rendkívüli szigorúságról beszélt. Örül a magamfajta kerékpáros lélek ilyeneket hall-

va, gondolván, *legalább a taxik nem fognak az orra alá bűrzenteni*, ha már a többi gépjármű ezt teszi is. No de a mondas is úgy szól: Ne örülj korán!

tudhat úgy praktizálni, ahogy azt kellene tennie.

Elég ha csak arra gondolunk, hogy korábban a házi orvos nem csak a család felnőtt, hanem gyermek orvosa is volt, ma már az orvostudomány viszont ezt túlnötte és időközben egy jól szerveződött és felépített gyermek házi orvosi ellátás is működik. A pillanatnyilag vonzó jövőképet lehet, hogy világossá teszi a közel 10 milliárd forint, amit ennek a segítségére fordít a társadalombiztosítás az alapelőirányzaton túl, de sajnos ez kevés, ezért nem érzem én aktuálisnak és nem biztos, hogy javasolnám a vállalkozó alapellátási feladatok végző orvos(ok)nak a vállalkozás beindítását. Hisz ahogy az interjúban is elhangzott, jelenleg csak a kedvezőbb adózási lehetőségek miatt célszerű ma ezt a formát választani, nem pedig azért, mert minden körülmény (pénzügyi – biztosítási – törvényi) ezt szinte követelné.

Nem jelent még meg az ezévi TB törvény végrehajtási rendelete, melyből minden világossá válna, ugyanakkor az esetleg vállalkozni akaró orvosnak májusig nyilatkoznia kell – s lehet, hogy egy megalapozatlan, esetleg „rossz” döntés a későbbiekben helyrehozhatatlanná válik.

Mégis, *mi akkor a teendő?* Véleményem szerint ha rövid akarok lenni, akkor annyi, hogy *tegyék lehetővé ugyanazon szabályok szerinti gazdálkodás lehetőségét a jelenleg még intézményi formában dolgozó házi orvosoknak is, mint a jövőben vállalkozó orvosnak.*

Vagyis a jelenleg rendelkezésre álló pénzszekciókat függetlenül a szektortól,

Szeretjük a „szerette várost”, ezért aggódunk.

A közelmúltban volt alkalmam több képzőművészeti kiállításon részt venni. A fiatal képzőművészek „Kinek Art” című közönség–művész találkozóján, a Szegedi Szépművészeti Céh kiállításán, Horváth Zoltán munkáit bemutató tárlaton stb. Sok hosszú, kemény munkás év után, közel a hatvanhoz, most kezdem csak kapizsgálni a művészetek embert átforgató erejét. Csekély hozzáértésem, de annál nagyobb szeretetemet a sokak által ismert anekdotával szeretném jellemezni.

A nagyhrú szobrász hős emlékművet készített, férfiakat lóháton. A zsüriorok hümmögnek és kifogásolják a ló anatómiai felépítését. A szobrász lakonikus tömörséggel válaszol: *Uraim, ez nem ló. Ez szobor!* Az én kicsinyke tudásom, hozzá(nem)értésem alapján jó magam talán számárnak néztem volna a lovat, a művész meg valószínűleg engem. Lehet, hogy ezért is aggódom?

A lényegre térve: Szegeden annyi művész volt, van és lesz, hogy merem állítani, az egész országban nincs annyi jó és jobb penna, ecset, véső, vonó, énekhang, billentyű, karmesteri pálcá, mint itt. Szegednél nagyobb (még esetleg a világ) városok, a felére is büszkének lennének és jobban megbecsülnék őket. Ennek ellenére – gyakorlati baráti tapasztalataim alapján – szeretik a várost, rit-

Az egyik szombat délután elöttem áll a kereszteződésben egy taxi. Vigan füstöl, feketén, mint a gyárkémény. Úgy látszik, a rendkívüli szigorúság nemhogy a katalizátort nem követeli meg, de még az adagolóbeállítását sem. Persze,

miért is követelnének ilyesmit, ha a buszok is füstölhetnek. Nincs meg az erkölcsi alap. Az csak a megfulladáshoz van meg.

Pasinszki József
a Magyarországi Zöld Párt tagja

Sok hivatal között elvész az újság

Ha hiszik, ha nem, már decemberben tudtam, hogy a Magyar Posta hírlapkézbesítési vesztesége tetemes, ezért tudatosan leépíti a kézbesítendő újságok zömét.

Történt ugyanis, hogy az 1989 óta átutalási számlán –

negyedévenként előre – kifizetett *Délmagyarországot*, számlám állítólagos fedezetlensége miatt, január 1-jétől nem kézbesítik. Mutathattunk a dorozsmai postahivatal illetékeinek bármilyen számlakivonatát, fekete bárnyok ma-

szabadon, kötöttség nélkül használhasák úgy, mint a praxispénzt, megszüntetve a jelenlegi helyzetet, hogy felét így, felét úgy.

Erre minden feltétel meg van. Mik ezek?

Jelenleg teljesen önálló pénzből gazdálkodik Szegeden a „Részben önálló Házi Orvosi Szolgálat” – ez szét van bontva házi orvosonként. Csak annyit kellene változtatni, hogy meg kell szüntetni a *bér- és dologi pénzkeret kötöttségét, s bízzuk a felhasználást a szervezetben dolgozó orvosra, vagy ha vállalkozó orvos akar lenni, akkor arra.*

De ez még mindig nem elég, hisz ezzel nem lett és nem lesz több pénz, csak jobban ki lehet használni a pénzügyi és adózási lehetőséget.

Még beruházni is tud, csak ma még ne vállalkozzon, mert a tevékenység tételes finanszírozásának hiánya miatt nem igazán tud vállalkozói szférában tevékenykedni és hiba lenne a vállalkozási kockázatot figyelmen kívül hagyni.

Talán ezért lenne célszerű, ha a Magyar Orvosi Kamara is és mindenki, aki ezért felelősséggel tartozik, ha ez irányban tevékenykedne, hogy a *szabályozók legyenek szektorsemlegesek* és nem pedig vállalkozás ösztönző sugalmakat ajánlók, figyelmen kívül hagyva, hogy van még egy sor olyan kérdés, mint például a szolgáltatások, melyek jelenleg még úgy ahogy, de az orvost csak gyógyításra illetve annak elvégzésére ösztönzik, de ha vállalkozó lesz, ezt is el kell végezni, alighanem a gyógyítás terhére.

A vállalkozást támogatva:

Dr. Baráth Lajos
gazdasági igazgató

Aggodalom felsőfokon

kán mennek el, pedig éheznek, fájnak, sokszor gond a mindennapi betevő (igaz nem csak nekik). Ismerek olyan jó nevű festőt, akinek az étrendje időnként reggel paprikás krumpli, délben krumplipaprikás, este sült krumpli. Másnap reggel a maradék sült krumpli, délben paprikás krumpli és este krumplipaprikás (csak hogy változatos legyen a menü).

Tapasztaltam barátként azt is, hogy velem szemben, mint kívülállóval, végtelen jószívűek, segítőkészek, esetleges nehézségeimben megértőek, őszinte, igaz barátok. Kicsit kellemetlen leírom – talán azért, mert érzékenyebbek az átlagpolgároknál – egymás között dül az irigység, féltékenység, kivagyiság.

És mégis szeretem, szeretjük őket. Visszatérve az anyagiakra: ami művészeti érték Szegeden megteremtődött és eladhatatlan, az szerintem elég lenne az ország felvett hiteleinek visszafizetésére, talán még pár dollár maradna is.

Az egyik pedagógus képzőművész barátom elmondta, hogy jelenleg nem tud dolgozni, mert pedagógus fizetése a festékre, az anyagra, a keretezésre lenne elég, de akkor miből egyen, éljen, lakjon, uram bocsá' még „célzó vízre” sem futja.

Szűkebb pátriánkban jelenleg laza szövödmények, kezdeményezések tapasztalhatók ugyan, de a fentebb leírtak miatt sose jutnak ötről a hatra – a Szög Art nem szereti a Szépművészeti Céhet és fordítva, a kívül rekedtek meg egyiket sem – folyik a küszködés külön-külön.

A néhány közös kiállítás egy kis reménysugár a jövőre nézve, de hogy ez ragyogó napsugárrá váljon, sokat kell közösen tennünk érte. Talán érdemes lenne elgondolkodni az önkormányzatnak is, hogy mit tettek eddig Szeged művészeti életének összefogásáért, mert ha nem lépnek – a jelenből nem lesz mit örökölni az utókornak.

Úgy érzem, akiknek ehhez leginkább közük van – a művészeknek – aktívabban kellene résztvenniük. A széthúzás helyett egymás segítségére lenne szükség. Gondolok itt egy esetleges önszervező egyesület létrehozására, vagy alapítványra, szponzorok keresésére (bizonyos összegben felül művészeti alkotás átadására stb.) sokféle közös variáció lehetséges. Kazinczy szerint „nyelvében él a nemzet”, én meg hozzátenném: a művészetben is. Csak éljen!!!

Vajda János

radtunk. Mivel a lapot szeretjük, presztizsből is utánajártam a dolognak. Igaz, csak telefonon, hiszen Dorozsmán a postahivatal 8–16 óra között tart nyitva.

Az olvasószolgálat és Kis-pál Antal igazgató úr segítségével február közepén a központi postán megtudtam, amit sejtettem: a számítógépes nyilvántartásba az átutalási számlaszámomat rosszul vezették fel, így az OTP nemleges választ adott a számla teljesítéséről. Ígéretet kaptam, hogy a tévedést korrigálják, az újságot március 1-jétől újra kapom. Nem így történt. Aztán kaptam

még egy ígéretet, hogy majd március 4-étől, de megint tévedtem. És feladtam. Belefáradtam.

Sajnos, mint megtudtam, az eset nem egyedi, sok dorozsmai és tápéi előfizetőt érint(ett). Én mindenesetre úgy döntöttem, megveszem a lapot minden nap.

Levelem közzétételét annak kockázatásával is kérem, hogy a Posta által kézbesített HVG-t ezután nem hétfőn, hanem a következő szám megjelenésekor (csütörtökön) esetleg átvehetem.

Sz. Bíró Ferenc

Segített egy ismeretlen

A Hajlat utcában parkoltam és a Daciám hátulját megrongálta egy fehér Trabant, majd elhajtott. Egy járókelő feljegyezte a rendszámát és írt nekem egy papírt, hogy ki volt a

„tettes”. Ennek alapján a rendőrség intézkedni tudott.

Ezúton köszönöm meg az Ismeretlen segítségét.

K. A.-né

Haladás a gabonaiparban

Hát több tekintetben nem vagyunk normálisak mi, magyarok és tehetetlenek vagyunk a lehetőség mellett. Nem tudok mást mondani, mint például a mindennapi kenyér ügyében. Évek óta hajtogatják a szakértők: *együnk barna kenyeret, ez egészségesebb, mint a fehér.* Az emberek túlnyomó többsége elereszti füle mellett a tanítást, hogy kisebb rész, mondjuk 10–20 százaléknál – megfogadná az intelmet. Határozottan megállapítható, hogy a természetes életmódra, étkezésre törekvés már jóval nagyobb, mint 10–20 évvel ezelőtt.

Szeged környéke a rozs hazája, de itt a rozskenyér is fehér vagy csak rozsos, amit úgy kell érteni, hogy a fehérlisztbe belevágnak egy maréknyi rozslisztet vagy korpát, hogy lásd és vakulj. Van mutatóban egy bio-butikokban és némelyik magánpéknél valami barna kenyér-féleség, ilyen vagy olyan minőségű – a fehér kenyér árának legalább másfélszereséért. Van a nagyáruházban Graham kenyér is, szép cellulóz-borításban, kilogrammonként 100 forint körüli árban.

Ámde nincs se vállalat, se privát személy, aki teljes kiőrlésű lisztből kenyeret produkálna, és pedig a fehér kenyérmél legalább egy kissé olcsóbban, mert hiszen a barna liszt olcsóbb mint a fehér. A mostani barna kenyér előállítását kihasználják a barna kenyér hívei-

nek természetes vágyakozását, igényét – csak *csemegefélének tekintik*, persze csemege áron.

A barna kenyér ügyében szóról szóra: állunk, mint számár a hegyen. Sőt! Visszacúsunk – ha van még hóvá.

Azok, akik iparkodnak önállótól lenni barna kenyér dolgában (elég sokan vannak), barna rozslisztet és Graham lisztet vásárolnak, azaz vásároltak a gabonaipar termékárusító szaktoltjában, de másutt is lehetett kapni, és maguk sütötték a kenyerüket.

Nos, a Gabonaipar Urainak nemrégiben kolosszális ötlete támadt: megszüntette a barna rozsliszt és a Graham liszt forgalmát. Honnan vegyünk most már rozslisztet 50 kilogrammos kiszérelésben? Nos, hát menjünk ki ezután Mórahalomra 50 kilóért! Szegény gyomorbeteg, ti pedig csak vásároljátok a 100 forintos cellulóz borítású csemeget, vagy vegyetek még drágább külföldi bio-lisztet, mert ilyen is van ám nálunk az igényesek számára.

Történt ez az intézkedés akkor, amikor – tapasztaltuk – nagy volt a kereslet a rozs- és a Graham liszt iránt, tehát aligha mondható ráfizetésnek a gabonaipar részéről.

Mindenesetre gratulálók ehhez a bámulatos, bölcs és szociális intézkedéshez, összes barna kenyér lennének-fogyasztó társaim nevében is!

Dr. Bottka Sándor István

A házi orvos vállalkozásáról

A minap megjelent interjú, mely *dr. Doktorics Béla* Magyar Orvosi Kamara főtitkárral készült, egy-két gondolat megírására késztetett.

Az interjú elején elhangzottakkal teljesen egyetértek – nevezetesen *egy alapellátási feladatot végző orvos minősítése ne legyen a polgármesteri hivatal feladata*, hanem ahogy az önkormányzati törvény is szabályozza, az önkormányzat támogassa, fejlessze azt úgy, mint Szegeden.

Tényként lehet megállapítani, hogy az önkormányzat 1993. évre több mint 15 millió forintot tervez a házi orvosi szolgálat fejlesztésére, és tette ezt az elmúlt esztendőben is.

Ugyanakkor felelősséggel is tartozik az önkormányzat a lakosság alapellátásáért, ezért érthető, hogy óvatossággal gyakorol bizonyos jogokat, beleértve azt a kérdést is, hogy 1993. májusig hogyan fogadja a jelenleg gyakorló „házi orvosok” nyilatkozatát; *pártfogolva, támogatva segítse vállalkozóvá az orvost*, vagy ne tegye azt. Itt ezen a ponton megjelenik a felelősség, hogy kié, ezt most nem hiszem, hogy részletezni kell. Hát akkor mégis mi legyen?

A társadalmi, gazdasági körülményektől függetlenül nem szabad egy ilyen kérdést eldönteni. Milyen ez a társadalmi, gazdasági helyzet – egyre romló – melyben megfogalmazódott, hogy az eddigi három polusú egészségügyi ellátásban, mely átalakul, s benne a legfontosabb. Igen ám, csak hogy közben kiderült, hogy a korábbi értelemben *használt vagy volt házi orvos nem tud, és az orvostudomány fejlődése miatt nem is*